

Thuto Lisaenseng le Bonōnōng

SABATHA THAPAMA

Bakeng sa Thuto ea Beke ena Bala:

Baro. 1:18–21, Lipes. 19:1–6, 96:9, Gen. 3:6, 1 Timothea 6, Liproverbia 1, Jobo 38.

Temana ea Khopolo:

“Maholimo a bolela khanya ea Molimo; ’me sebaka sa leholimo se bonahatsa khanya ea liatla tsa oona” (Lipesaleme 19:1).

Thuto e kenyeletsa se bitsitsoeng “saense le bonōnō.” Empa ha re ithuta kapa re ruta saense le bonōnō ho ea ka Bible, seo se bolelang? Na re mapa re fana ka litemana tsa Bible tse khethiloeng tse buoang ka sehlooho se itseng sa ntho tsa meriana ea sejoale-joale kapa bonōnō ba histori feela, mohlala? Ha re etsa joalo, re ka nyalanya lithuto tsa rona le matla a Molimo a makatsang a entseng lefatše la rona le tarakanyang hlooho. Empa ho kenyeletsa Lengolo bukeng ea thuto ke karoloana e nyenyane ea thuto ea ’nete—thuto e pholosang.

Hore thuto ea mofuta e sebetse e le kannete, re hloka lentsoe la Molimo hore le laole mafapha ohle a thuto, ho tloha lithutong tsa botho ho ea ho biology ea ntho tse nyenyane. Ntle le eona, re ka lahlehela ke pono ea boholo ba Molimo, boholo ba hae e le eena ea hlōtseng le ho tsoara lefatše la rona. Ha re ithuta kamoo Molimo A bonang tlhohelo ea hae e phelang e tletseng sepheo, re atamela haufi le ho utloisisa kamoo mafapha a mang a ka rutoang kateng.

Bekeng ena re tla shebanang le tse ling tsa tšiea tse amehang ha ho rutoa bonōnō le saense re ipapisitse le kutloiso ea Sekreste.

*Ithute Thuto ea Beke ena ho lokisetsa Sabatha sa, Tsitoe 5.

Morena Feela

Tlhohlong eohle ho na le bopaki ba Molimo O phelang. Polelo ena e phethiloe hangata hona e seng e ka maele. Mohlala, ha re sheba pelo ea Molimo ha a hlōla lefatše lena, leo batho ba fihleng ba le senya, re ka ata-atamela mokhoeng oo re ka rutang saese le bonōnō ka oona. Nka mohlala oa nako eo motho a e nkang e le mokhachane. Thuto ea Biology e re ruta hore motho e mong ea bohlaale o tsoa leheng le le leng le kopaneng le peo ea monna e be o nka khoeli tse 9 ho ba motho ea feletseng. Matšoa a 'Mopi ea lerato a tletse hohle nakong eo eohle. Lerato le mosa oa Molimo li ka bonoa moo lesea lena le ntseng le hola: hantle hona ka tlasa pelo e ntseng e otlala ea 'm'e. Ha le ntse le hola, le letheka la 'm'e lea hola. Nako eohle 'm'e ea lebeletseng o hlokomelisoa ngoana hae ka botlalo, hantle joalokaha ntate oa rona ea maholimong A lutse a re hlokomela.

Bala Baroma 1:18–21, Lipesaleme 19:1–6, le Nehemia 9:6. Li re bolellang ka mosebetsi oa Molimo e le 'Mopi oa rona?

Le ka mora lilemo tse 6,000 tsa sebe le likete-kete tsa lilemo kamora moroallo oa metsi, boicane ba bopaki bo teng, eseng feela ka Molimo eo eleng 'Mopi oa rona, empa ka matla le lerato la Molimo oa rona. Ke ntho'e matla hona, hore haele hantle, Paulosi ho Baroma 1:18–21, o re ba hanang Molimo ona “ba tla hloka boitatolo” mohla tsatsi la kahlolo hobane ba na le se lekaneng ka ho ithuta ka Molimo ho tsoa ho tseo a li entseng. Ka mantsoe a mang, ba keke ba khona ho ipuella ka hore ba ne ba sa tsebe!

Haholo-holo mehleng eo bongata ba batho bo khumamelang tlhohle ho e na le 'Mopi, ho bolokoa hakaakang hore thuto ea Bokreste lisaenseng le bonōnōng e lule e sebetsa tlasa kutloisiso ea hore Molimo ke 'Mopi le mohlakomeli oa tsohle tse teng. Qetellong, maikutlo le menahano eohle e senang Molimo e isa liphosong. Thuto ea lefatše e sebetsa tlasa kutloisiso ea hore ha ho na Molimo. Ha ho le joalo, ha ho ka moo batho ba ke keng ba etsa liphoso.

Nahana ka botle le meeka e teng tlhohlong ea rona, le ka mora sebe. Re ka ithuta ho fumana tšepo le khothathatso tabeng ee joang, haholo-holo nakong ea mathata le liteko tsa motho ka mong?

Botle ba Khalalelo

Pesalema ea 96:9 e re, “Khumamang pela Jehova ka bokhabane bo halalelang, le thothomele pela hae, lona baahi bohle ba lefatše.” Re utloisisa taba ee joang, “bokhabane bo halalelang” joang? See se lokela ho bolel’ang ho Mokreste, ’me se lokela ho ba le tšusumetso efe ho seo re se rutang ka bonōnō le botle bo atisang ho fuparoa eona?

Leha ho boletsoe hore “botle bo mahlong a ’mohi,” ha re lokela ho lebala hore na, taba ea pele, ke mang ea entseng leihlo leo (sheba Lipro. 20:12). Leha re lokela ho ba seli mohlaope re se khumamele tlhohleho (sheba thuto ea maobane), re ka ithuta ka Molimo botleng ba tlhohleho, ’me, ruri, le lerato le botle ba hae. Haeba lefatše la rona le oeleng le ntse le le letle hakana kana, ke mang ea ka nahanang kamoo le neng le le letle kateng pele ho ho oa? Sena se re ruta hore ruri, Molimo ke ’Mopi oa botle. Boithuto ba bonōnō le saense ka hona, bo tlameha ho re atametsa semelong le pelong ea Molimo. Hobane re karolo ea mosebetsi oa liatla tsa bonōnō ba Molimo le bohlae ba saense, re ka boela ra ithuta ka hore na re bo mang ho Krete. “Molimo o batla hore bana ba hae ba thabele mosebetsi oa hae, ba nyakallele khutsong ea botle boo a apesitseng lehae la bo rona la lefatše kateng. O rata botle, ebile kaholimo ho tsohle tse khahlang, o rata botle a semelo; O batla hore re kotule bohloeki le botle.”—Ellen G. White, *Katamelo ho Krete*, leq. 85.

Genese 3:6. Ke sefe seo e re rutang sona ka hore botle ka bo bona ha se hore bo lekane kapa boa halalela? Sheba le Lipro. 6:25, 31:30.

Joaloka ntho tsohle tse hlotsoeng ke Molimo, re na le sera se lutseng se sotha le ho senya. Ka hona, ha ho makatse hore botle le taba ea botle li lokela li khahlanong le rona. Ka hona, haholoholo bonōnōng, thuto ea Bokreste, e tataisoang ke Mangolo, re tlameha ho ithuta ho ba hlokolosi hore ha se sohle se setle, se felang le se le setle kapa se halalela.

Tse ling tsa ntho tseo e kang “li ntle” tse mpang li se ntle kapa li sa halalele ke life? Kapa, ntho tse ntle tse ka silafatsoang le ho senngoa ke life, ho ipapisitsoe le maemo? Ke sekala sefe se sebelisoang ho etsa phapang tsee?

Litsebi tsa Phoso

Rea tseba hore lefatše la rona le na le filosofi le bonōnō bo bongata ho feta ho hlompha Molimo. Ba bangata ba tla etsa khang ea hore Bakreste ha b'a lokela le ho hata mabaleng ao ho sebelisoang maele ao. Baleti ba Bolokang Letsatsi la Bosupa ba tlameha ho elahloko seo ba tlamehang ho se etsa ha ba sebeletsa mesebetsi e meholo, ba sebelisana 'moho le litsi tse itseng, ba sebelisa bophatlalatsi bo itseng.

Ho 1 Timothea 6, re fuoa litaelo tse hlakileng malebana le ntho tseo re tlamehang ho li qoba, empa re boetse re fuoa tlhaloso e batsi. Temaneng ea 9 le 10, ke ntho life tseo Paulosi a li khalemellang?

Bala boholo ba 1 Timothea 6. Ntho tse kholo-kholo tseo Paulosi a li lumellang ke life?

Hlokomela kamoo Paulosi a hlokomelisang ka ho 1 Timothea 6:20 “tsebo e bitsoang joaloka leshano.” Leha a sebetsa boemong bo fapaneng, tšiea ena e ntse sebetsa le kajeno. Ke hore, nahana ka leseli lohle, lithuto tsohle, litumelo tsohle, eseng tsa ha joale feela, empa historing eohle, tse neng li bonoa le ke tsipa sehole hore li fosahetse. Ka nnete, batho e ka ba litsibi tsa liphoso. Lilemo tse ka bang 2,000 kaofela, batho ba bohlale-hlale ba lefatše, litsibi, li ne li lumela hore lefatše le eme feela le pota-potoa ke letsatsi le khoeli. Lipalo tse thata li ile tsa sebelisoa ho tiisa tumelo ena, leha e qeteletse e bonahetse e fosahetse. Ka hona, re ka re batho bana e n'e le litsibi tsa ho fosa, 'me ruri thuto ena “e bitsoang tsebo ea leshano.”

Thuto ea Biology (ntho tse phelang) kajeno e thehiloe holima khopolo ea hore bophelo bo qalile libillione tsa lilemo lemo tse fetileng, ka tšohanyetso, ho se Molimo ho se sepheo sa hore li be teng. Ka ho tšoana, lingoloa tse buoang ntho tse thata tse tšehetsang taba ena li matletse-tletse. Ke thuto efe eo re ka e n kang tabeng tsee malebana le kamoo batho e ka bang litsebi tsa ho fosa? Temoho ee e lokela ho ba le tšusumetso efe thutong ea Bokreste ka kakaretso le ho ruteng saense ka ho khetholoha?

Booatla le Bohlale

Bala Liproverbia 1. See se re rutang malebana le seo thuto ea 'nete ea Bokreste e tlamehang ho ba sona?

Bibele e etsa papiso e bonahalang pakeng tsa booatla le bohlale. Buka ena e etsa mosebetsi o motle oa ho re bontša kotsi tsa boitšaro bo bothoto le ho nena metsoalle ea lithtoto. Phapang e hlakile: Molimo O batla hore batho ba hae ba batle bohlale, ba bo rate ba hole bohlaeng. Barutoana ba bonōnō le saense ba sebelisa litalenta tsa bona ho fumana tsebo le ho sebeletsa ho ipabola lithutong tsa bona. Litichere tsa mafapha ana li etsa joalo le tsona. Re ka ba le bohlale ba bonōnō ra hlaha ka litharollo saenseng ka baka la tsebo le bokhoni.

Empa ho ea ka Bokreste, ho tseba saense le bonōnō ho thusang ebang ho sa amane le ho tseba botle le bobele, se nepahetseng le se fosahetseng, 'nete le phoso? Seo motho a lokelang ho se etsa feela ke ho bala hanyane fela ka maphelo a ba bang bao lefatše le li rolang khaebana hore u bone hore ho ba le tsebo le talenta tse ntle ha ho lekane le ho ba motho ea hlomphehang sechabeng. Motho a ka etsa khang ea hore litsibi tsa saense tse tummeng tse entseng libetsa tse kotsi tsa rinyang batho ba bangata li tlameha li rutehile haholo, li fuoe talenta haholo, empa litholoana tsa mosebetsi oa bona ke life? Joalokaha ho boletsoe pele, tsebo ka bo eona, ha se hakaalo-kaalo hore ke ntho e ntle.

Bala Liproverbia 1:7. Temana ee e hlalosa senotlolo sa thuto ea 'nete ea Bokreste e le sefe?

Mohapi e mong oa khau ea Nobe, ea sa lumeleng ho Molimo, monna ea ithutang maholimo le mafatše o ile a ngola: ha ho bonahala maholimo le lefatše li utloisiseha betere, li bonahala li sa etse kelello haholo.” See se lokela ho re bolellang malebana le kamoo tsebo, ka bo eona feela, e ke keng ea hloka moelelo feela empa, e ka isang phosong e kholo-kholo?

Morena A Araba Jobo

Bala Jobo 38. See se re rutang ka Molimo, eseng e le 'Mopi feela empa ea tšoereng bophelo bohle? 'Nete ee ea bohlokoa e tlemaha ho ba le tšusumetso efe kutloisisong ea rona ea saense le bonōnō?

“Ba bangata ba ruta hore metara o na le matla a bohlokoa—matla ao boleng bo itseng bo kenyelisoang metareng, e be joale o tlohelo a hore o itšebelsetse ka matla a kahare ho oona; le hore mesebetsi ea tlhaho e etsoa ho ipapisitsoe le melao e sa fetoheng, eo Molimo A ke keng a kena kenana le eona. Hona ke saense ea bohata, ha e tsehetsoe ke Lentsoe la Molimo, tlhaho ke mosebeletsi oa mohlōli oa eona. . . . Tlhaho e paka bohlae, boteng, matla a lutseng a sebetsa, ka eena le melao ea hae. Ho lutse ho e na le Ntate le Mora ba sebetsang tlhahong. Krete O re, ‘Ntate O sa sebetsa le joale, le ‘Na kea sebetsa,’ Johanne 5:17.”—Ellen G. White, *Patriarchs and Prophets*, leq. 114. Ka bomali-mabe, joalokaha ho boletsoe pele, bohola ba saense bo sebetsa ka ho latola Molimo. Sena se bolela hore, rasaense a ka sheba ntho’e ntle hona hoo, e thata hona hoo, le mona ntho tsena botle le bothata li kopaneng teng, o ntse a re e itse feela rōpo! Ntle seqapi se nang le sepheo ka eona.

Hona, haele hantle, ke seo saense e lutseng e se buella nako ena eohle. Bophelo lefatšeng, le botle bohle le ho rarahana hoa bona—ho tloha lirurubeleng ho ea bathong—bo hlaloso a se letho empa litholoana tsa likhemikale tse ileng tsa ipopa ka mohlolo ho etsa bophelo libillione-billione tsa lilemo tse fetileng, ka ho ipheto-phetohela feela tjee le khetho ea tlhaho, li qeteletse li etsa tsohle tse phelang tse tsamaeang le tse hemang kajeno.

Saense, ho ea ka seo eleng sona kajeno, e etsa khang ea hore taba ea 'Mopi ea matla ohle “ha se saense,” kaha e ka se etsetsoe liteko tsa saense, ka hona, saense e ka se kena-kenane le eona. Khopolo-taba ena ha se se rutoang ke saense (haele hantle, saense e bonahala e ruta se fapaneng le sena: botle bohle le ho rarahana ho teng lefatšeng, ruri li supa 'Mopi), empa, ho fana le seo, e fetohile ntlha-kemo ea filosofi e tlišitsoeng ke bo rasaense ka bo bona.

Bothata, leha ho le joalo, ke hore Mangolo a hlakile, Molimo h'a hlōla ntho tsohle feela, ebile ke eena ea tšoereng tsohle. Sena se bolela hore thuto efe kapa efe ea 'nete ea Bokreste lisaenseng e tla tlameha ho sebetsa tlasa khopolo-taba e kotsi tse lutseng li buelloa ke saense. Ho hlakile hore haho kamoo likhohlano li ka qojoang kateng.

Tsepamisa Maikutlo:

Mabaka a mabeli a teng a hore na hobaneng saense, eo hangata e nepang, e fosang tlhohleho hakana-kana: la pele, ke hore saense e ithutang lefatše la tlhaho, e tlameha ho sheba tlhahong feela bakeng sa likarabo; la bobeli, saense e nahana hore melao ea tlhaho e tlameha ho lula e tsitsitse. Empa kutloisiso tsena li fosahetse ha ho thuo tlhohlong. Nka ea pele, e hlokang sesosa sa tlhaho bakeng sa ntho tse etsahalang tlhahong. Ho nepahetse bakeng sa ho ithuta ka lehlotsoana, empa ha e na thuso hona hoo, papisong le tlhohleho e qalang ka “Tšimolohong Molimo O no o hlole maholimo le lefatše” (Gen. 1:1). Ke sefe seo saense, e latolang tlhohleho e entsoeng ke ea matla ohle, e ka re rutang sona ka tlhohleho e entsoeng ke ea matla ohle? Joale ka ho tsitsa hoa tlhaho? Taba ena e kare e ea utloahala, ntle le hore Baroma 5:12—“Ka baka leo, joalokaha sebe se kene lefatšeng ka motho a le mong, ’me lefu le kene ka sebe, ka mokhoa o joalo lefu le aparetse batho bohle, ka hobane ba sitiloe bohle”—e hlalisa hore tikoloho ea tlhaho e sa emise, e bile e e na le phapang tse bonahalang, ho ntho efe kapa efe e batloang ke saense ha joale. Lefatše le neng le sena lefu le fapane hona hoo, ho seo re ka ithutang sona kajeno, ’me ho nahana hore le ne le tsoana, ho isa liphosong. Ka hona, saense e fosa tlhohleho hobane e latola lintlha tse peli tsa bohlokoa-hlokoa tsa tlhohleho: matla a kaholimo ho tlhaho a e entseng, le phapano e kholo pakeng tsa tlhaho ea makoea le ena ea kajeno.

Lipotso tsa Lipuisano:

- 1. Ka sehlopheng, buisanang ka taba botle. Botle ke eng? Re bo toloka joang? Mokreste a ka toloka le ho hlalosa botle joang ka mokhoa o fapaneng le eo eseng Mokreste?**
- 2. Kreste A ka be A tšile lefatšeng e le Ralisaense ea bohlahe-hlale, hore a rorisoe haholo ka liphuputso tsa hae tse senang thaka. A ka be a ile a inkela setumo sohle ka ho ba sebini se hloahloa. Empa, O tšile A koetlisoa e le ’metli ea fatše. O ne a le teng tlhohlong, empa a kotlisoa e le motho feela ’me a mamela litaelo tseo a neng a li fuoa. Khothatso eo see se re fang eona ke efe, hohle moo re ka bang teng, lithutong kapa mesebetsing?**
- 3. Leha e se Bakreste bohle ba bitselitsoeng ho ruta likolong, Bakreste e kaba litichere tsa nako eohle ho ba bang ka lipuo le liketso, ba etsa ka sepheo kapa ba sa lemohe. Ka lebaka lena, ke litloaelo tseo Bakreste ba tlamehang ho ba letsona, e le morutoana oa Kreste le tichere ea lefatše lohle?**